

46

De Duce et Auspice!
DISPUTATIO PNEUMATICA
De
INTELLIGENTIIS
SEU
SPIRITIBUS FINITIS,

*Censente atqe approbante Amplissimo Collegio Philosophico,
In Regia ad auram Academia.*

Sub PRÆSIDIO

Viri Praclarissimi

M. SIMONIS TÅLPG/

Logices & Metaphysices Professoris Ordinarii,
Promotoris & Fautoris sui honoratissimi.

*Pro privilegiū Magisterii Philosophici consequendis, candida erudi-
tiorum censura modestè exhibet*

JOHANNES RODDE/

CALMARIENSIS.

In Auditorio Majori

Ad diem 10 Maii Anno M. DC. LXXXIV.

A B O E,

Exc. apud JOHANNEM L. WALLIUM, A. T.

Admodum Reverendis Praeclaris. & Prudentis. Virtus

DN. M. CANUTO CORELIO,

Ante hac S. S. Theol. Lectori, nunc vero Am-
miralitatis Superintendenti, Pastori in Carls-
Crona & Rundela gravissimo, patrono debita-
observantia prosequendo.

DN. M. ANDREÆ Hasselqvist/

In Lundensi Academ. Logices & Metaph. Pro-
fessori ut & Theologiæ Extraordinario, fautori
ætatem colendo.

Dn. MATTHIAE Robeck/

Urbis Calm. Just. Consuli æquissimo.

Dn. DIDERICO Hölleinbroch/

Urbis Calm. Consuli consultissimo.

Dn. LAURENTIO Rosenlund/

Urbis Calm. senatori supremo, & Vice legifero
Territoriali in Sland spectatissimo,

Dn. GERHARDO Saltzo/

Mercatori honorifico, prudentia & humanita-
te ornatissimo.

*Hanc dissertationem in grata mentu documentum & per-
petua recordationis tesseram submisse & devote
offere*

Tres sedes apud Iudeos refert Josephus
fuisse, quarum postrema angelos pla-
ne negabat, ut ex actis Apostolorum
patet, fuerunt alii qui angelos agnove-
runt, iis plus justo tribuerunt, imo il-
los per lucem primo die factam intellexerant. Caterum
angelos dari Et scriptura dicitur evincitur Et experien-
tia comprobatur, quo spectant omnes apparitiones quae in
sacro codice extant, Et quarum Profani autores aliquan-
do inspergunt mentionem; sunt ergo Angeli nobilissima
creaturae administratoresq; Dei, qui semper eum laudant
mandataq; ejus perficiunt. Itaq; cum mentis oculorum-
que aciem per mundi amplitudinem circumferamus, ter-
restria pariter ac caelestia nos in admirationem rapiunt,
Deum sapientissime omnia formasse. Angeli ministrant,
Caeli lucent, natura ipsa ad rerum generationes concur-
rit, ignis suo officio fungitur, das volucres aer, mare
pisces, animalia quaque terra. Fatae enim equidem ex-
actam angelorum notitiam, hanc mentis nostrae caliginem
effugere, quam etiam placet ad Coelestem academiam po-
tius ablegare, quam temeraria inquisitione subtilius ex-
cutere; quare nunc tantum de eorum natura, quantum

scire

scire datum est placuit haec pauca observare. Porro circumspic-
ienti mibi quibus hasce lincolas officiose inscriberem, mox
occurrebant Vestrā Pl. Reverend: & spectabiles Viri sin-
gularia beneficia in me satis copiose effusa. Quibus ut a-
liquod reponerem officiosi animi pignus, jubet eorum a-
bundantia, tum maxime excellens eruditio & au-
ritas atq; prudentia. Scilicet tua Reverenda Dignitas
CORELI, à pueritiae annis singulari favore mea stu-
dia indulgenter foverat. Tu pariter Praeclaris. Dn. Ha-
belquist ab eo tempore quo ad hanc Musarum sedem ac-
cessi, nudum propemodum & destitutum, auxilio consi-
lioque juvasti. Neq; vos, ceteri Fautores ullum studi-
um erga me omisisti, qua omnia debita observantia per-
petuaq; memoria agnosco & celebro. Deus remunera-
tor bonorum Vos omnes post hæc quoque tempora diu con-
servet & tandem exacta hac vita ad aeternitatem trans-
ferat! quod toto pectore vovebit

Vestrorum Nominum

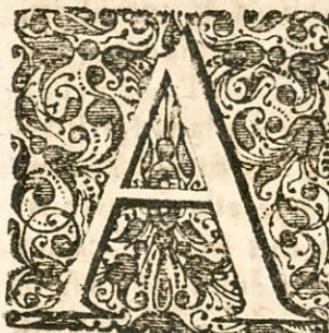
devotus

Joh. Redde,

DE INTELLIGENTIIS.

THESIS I.

D præscriptum Oratoris lib:
off: primo, solennemque sobrie
philophantium περὶ, hacce mea
disputatio à definitione, tanquam
instrumento logico ad inquiren-
dam veritatem aptissimo, profici-
scatur oportet. Circa eam ὀροφα-
λογία & περιγνωστική expen-
duntur ; illa absolvitur tribus : 1. Etymologiâ seu vocis
genuina derivatione ; deducitur autem nomen Intelli-
gentiæ apud Arist. & ejus Asseclas ab Intelligendi poten-
tia, vel ab Intellectu, quia hoc post Deum spiritus fini-
tus completus pollet maxime ; tota namque angeloi-
rum cognitio est Intellectualis, hominis vero partim In-
tellectualis est, partim sensitiva ; quam ob causam etiam
mentes absolute vocantur. Usurpamus autem præ aliis ter-
minum Intelligentiæ, non quasi vox Angeli in sacra tan-
tum occurrat scripturâ, ut cum non nullis statuit Geilfusi-
us; usitator quidem terminus Angeli Christianis est quam
Ethnicis fuit, quod tamen his planè non fuerit in usu; est
falsissimum. Coeterum vox Angeli derivatur ἀπὸ τῆς ἀγ-
γέλλεως à nunciando & ita dicitur ab officio, cum angelus
sit Dei nuncius. Notetur ergo hoc axioma ; *Angeli*
nomen

nomen non natura est sed officii. 2. **Homonymia:** vocabulum intelligentiae est nomen πλύσιμον, accipitur autem. 1. Intelligentia in Physicis pro ipsa potentia, velactu intelligenti; 2. in sensu Noologico denotat intelligentia habitum intellectualem, affinitatem rerum contemplantem, quatenus ex eadem prima cognoscendi principia fluunt; ea ratione Angeli non possunt vocari intelligentiae, sunt enim substantiae simplices & complectae. Hæc autem intelligentia accidentis est, & quidem prima species qualitatis, nimirum habitus. 3. in Pneumatica significat vox intelligentiae ipsam substantiam spiritualem seu mentem separatam, item spiritus finitos & completos seu Angelos, qui à Deo & seperatis animabus distinguuntur; quam acceptiōem nos nostri facimus instituti impræsentiarum; qua ratione etiam ad classem substantiarum sine ulla difficultate hoc nostrum objectum reducere indeq; legitimū genus & differentiam specificam eruere possumus. 3. **Synonymia:** hæc in variis linguis est varia. In Ebræa Angelus vocatur Malak, quod alii deducunt ex Mah & lak; quid tibi scilicet vis hoc novo nuncio? alii ab halack, ait, he in aleph permuto; vocantur etiam hebræis notante B. Gerhardo Schekalim id est Intelligentiae. In Græca lingua dicuntur ἄγγελοι ab officio ut supra monitum. πνεύματα ab essentia, δαιμones à qualitatibus quasi δαίμονες scientes, sapientes. Et licet in sacro codice per dæmones designantur spiritus mali, tamen est distinctio facienda inter nominis Etymon seu significationem, quæ tam bonis quæ malis est communis, & inter subsequentem vocis usurpationem, juxta quam in sacris & Ecclesia per nomen, hoc indigitantur spiritus maligni, in latina appellantur Intel-

Intelligentiae ut supra dictum. Genii quia præponer-
bantur ut Inspectores & custodes urbibus, regionibus,
hominibus. Iude proverbium: Diis iratis & sinistroge-
nio natus. Erant & subterranei manes, & Domestici, La-
res latinis dicti. Quos omnino disparabant a Diis suis ut
ex Platone in symposio cōstat: ubi seceruit Dæmones a Diis
illosq; medios constituit, inter Deum & homines mor-
tales. Periphrastice vocantur substantiae Intellectuales,
Homines n. appellantur Rationales. Dionys: lib. de
Divinis nominibus vocat Angalmata, quasi Specula cla-
rissima, lumen Dei suscipientia eique imaginem repræ-
sentantia.

TH. II.

Ita ex superiori thesi constare autumo, quid per no-
men Intelligentiae Intellectum velimus, quidq; sub in-
cudem Disputationis revocare animus est; itaq; realis si-
ve τεχνηματωδης Intelligentiarum definitio ponenda est,
quæ ipsam naturam Angelorum declarat. Sed circa
indagationem definitionis & naturæ Angelicæ circum-
spiciendum est: An sint Angeli? & tum quid sint?
Dari autem spiritus finitos completos comprobatur. 1.
Rerum series: dantur n. entia materialia, ergo & imma-
terialia; dantur corruptibilia, ergo & incorruptibilia; dan-
tur composita, ergo & simplicia &c. ratio consequen-
tiae est: Quia si id est quod minus esse videtur, multo
magis erit id quod magis esse videtur. Imò quæ estet
rerum series si præter materialia non daretur immate-
riale quid? 2. Probant effecta & operationes solis intelli-
gentiis revera competentes, unde tale potest procudi
Argumentum: de cuius effectibus propriis & adæquatatis ex
solo lumine naturæ constat, ejus existentia inde suffici-

enter' probari potest, atqui de intelligentiarum effectibus &c. Major sua luce radiat, quia ex effectu recte fertur judicium de causa. Effectus quippe actu præsupponit causam actu existentem; Min: probatur (α) ex hominibus obsessis & abreptiis, in quibus ejusmodi effecta s^ep^e conspiciuntur, quæ nec animæ rationali nec alicui alii creaturæ, verum solum spiritibus finitis queant adscribi. Ex istorum numero sunt peregrinarum lingvarum, scientiarum, artium, ac discipliarum, rerum perplexarum, absentium & longè dissipatarum admiranda notitia, vis vaticinia proferendi, subtiliter & acutè differendi, robur insolitum & supra humanam conditionem blasphemiae, incantationes, homicidia. Quæ & hujus farinæ plura, neutiquam proficiscuntur à Deo; quo pacto enim Deus dicetur auctor quorum est justus & rigorosus prohibitur & ultor? Neque ab homine oblesso & ejus anima; cum obsessi ut plurimum sunt per se rudissimi idiotæ & mulierculæ pueriliter vel ante tubam trepidantes. Quod ab alia creatura non proveniunt, $\pi\acute{\iota}\nu \alpha\mu\phi\acute{\iota}\nu$, largiuntur contraria sententia defensores. (β) ex lamiarum, sagarum & magorum actionibus quæ itidem nos in admirationem rapiunt, & omnes naturæ vires longè excedunt. Quis enim putabit hominis animam posse sensus fascinare, rerum mutatas species, insolita & nunquam antea visa ostentare. Alius ergo spiritus qui hominis viribus altius quid valeat, horum auctor est concedendus; qui præter Angelum, non est aliud. (γ) è spectris apparentibus, quæ certe minus rectè dixeris animas. (δ) è Deorum Gentilium oraculis, quæ è simulacris vel è specu & terrestri cavernâ olim dabantur, illa vero oracula ab hominibus consul-

ta prædicebant futura; licet obscurè & satis ambiguè , nec interdum sine insigni consulentium detrimento ; sed qua ratione responsa attribui possent animæ humanae? Tacemus hic Sacram Scripturam quæ compluribus in locis facit mentionem Angelorum, utpote Psal. 91. v. ii. &c. Ex apparitionibus item & variis nominibus existentiam eorum in sacro codice animadvertisimus. Sicco etiam , quod ajunt pede,hic præterimus testimonia celeberrimorum philosophorum, Dæmones, & Angelos in natura statuentium; ut affatim testatur Plutarchus in ea ratione in qua causas querit quam ob rem oracula disierint, Tertullian: Apolog: testatur Platonem non negasse Angelos.

TH. III.

In superiori Thesi audivimus & deprehendimus intelligentias in rerum natura & citra operationem mentis dari, nunc nosmet conferimus ad ipsius quidditatis angelicæ penitorem considerationem, ubi attendemus 1. Genus proximum. 2. differentiam Specificam, ubi etiam causas Angelorum externas efficientem vidz : & finem videbimus. 3. deniq; ipsa effecta, attributa & operations. definitio autem talis esto :

Angeli sunt spiritus creati, completi, in se absolute subsistentes & sua natura à corpore prorsus indipendentes. circa quam definitionem observamus genus & differentiam, Genus legitimum & adæquatum Angeli est spiritus, est enim conceptus spiritus conceptu Angeli lator & prædicatur de eodem in quæstione quid est & non conversim; reliqua verba definitionis continent differentiam. Creati omnino sunt à Deo Angeli, quia æternū præter Deum nihil est, Angeli in se absolute subsistunt,

quia non sunt ordinati ad aliud cum quo partialiter
constituant unum aliquod per se; & hoc est quod Ange-
li quam maximè sint distincti spiritus ab anima hominis,
qua est incompleta, adeoq; pars alterius & una cum
corpo humano constituit unam speciem nempe ho-
minem. Non ita se habent Angeli, sed completi spiri-
tus quia sunt, existunt sine corpore & independentes
sunt ab omni materiali substantia. Finis vero Angeli est
gloria Dei, consummatio hujus universi, mandatorum
divinorum executio, piorum protectio &c. quæ fusi
dictat sacer codex.

Th. IV.

Ex præcedenti thesi facile constare credimus, quid
animi soveamus de intelligentiarum definitione, in hac
v. examinare constituimus primum attributum inter-
num sc: intellectualitatem. Est a. intellectualitas Angelorum
vis intellectiva, qua Angeli ipsam naturam re-
rum intimè contuentur, & ea quæ sunt exactissime
cognoscunt. Certè negari nequit Angelos habere no-
ticiam variarum rerum, & intelligere quæq; exactius
quam homo, spiritus n. sunt & naturæ immateriales &
perfectiorem spiritualem naturam habent præ homine,
ergo etiam vim intelligendi perfectiorem habebunt
præ hominibus. Observandum tamen quod intellecti-
va Angelorum potentia non sit ipsa essentia angelica,
sed accidens seu qualitas ab essentia Angelorum diver-
sa, & realiter distincta; sc: in prædicamento qualitatis
est illa potentia angelica; & licet Angelus sit simplex in
essentia non tamen omni prolsus compositione destitu-
itur, dependens n. spiritus est & finitus, hinc compo-
nitus est accidentaliter ex essentia & superadditis acce-
dentali-

dentalibus perfectionibus, & essentia & potentia agen-
di; & ut uno dicam verbo: compositus est angelus
ex substantia & accidentibus, quod patet ex augmen-
tatione, mutabilitate, intensione, remissione aut defe-
ctu perfectionum spiritualium, quæ sunt in angelis seu in
creatis finitisve spiritibus.

Objecta autem intelligentiarum sunt varia; præsup-
posito hoc quod non cognoscunt omnia, cum, uti essen-
tia ita etiam cognitionis ipsarum sit finita. 1. Intelligen-
tia est sui ipsius intellectus objectum, est spiritus atq; a-
deò objectum sui ipsius intellectus proportionatum, qui
sicut aliarum intelligentiarum naturam habet præclarè
cognitam, ita & reflexivè proprium subjectum, cuius
est intellectus, cognoscere, & quidem per essentiam
omnino potest, utpote quod ab aliis intelligentiis non
specie sed numero solū esse videtur diversū. 2. Intellectus
Intelligentiæ objectum est alia intelligentia, sicut unus
homo novit alterum; ita & unus angelus potest alterum
cognoscere. 3. Objectum cognitionis intelligentiarum
est Deus, quem cognoscunt ut ex effectibus causam; id
tamen observandum intelligentias Deum naturaliter.
cognoscendo, non comprehendere & exhaustire aut à
priori logicè definire; id nullus nisi qui Dei habet
logicam, i.e. infinitam, præstabit; sed saltem verè quid-
ditatē Dei, & attributa ejus quidditativa apprehendendo.
Dixi naturaliter, non exclusive, quasi non supernatu-
raliter etiam Intelligentiæ cognoscant; verum inclusi-
vè. 4. Ad Intellectus intelligentiæ objectum spectant
singularia. Nec obstat quod homo singularia beneficio
sensuum cognoscat: nam alia est ratio cognitionis
humanae, alia angelicæ; ad hanc solus intellectus ad cog-
noscen-

noscenda singularia & universalia est sufficiens s. Ad objectum intellectus spectant res naturales & materiales, nam cur non intelligentiae possunt cognoscere materialia, cum immaterialia habeant cognita; si autem cognoscunt ea quæ sunt majora, etiam minora poterunt cognoscere. 6. Ad objectum intellectus Angelici pertinent quædam futura; distingvendū tñ, inter futura: quorum alia sunt necessaria, quæ ex certis ac necessariis causis aut indiciis dependent & colligi possunt, ut eclipses &c. quorum notitia intelligentiis non neganda. Alia vero contingentia: Et hæc iterum vel ut plurimum quoad unam partem ē causis & requisitorum positione cognoscuntur ut E. g. Mors ex lethali vulnere, tempestas futura ex aëris constitutione & astrorum inclinatione; vel contingentia prorsus fortuita ubi nulla est certa causa aut indicium; & horum præscientiam de Angelis negamus, & hinc est quod neq; intelligentiæ per se liberas humani cordis cogitationes quatenus in suis manent principiis cognoscere valeant.

Modus vero intelligendi in intelligentiis in eo consistit quod per potentiam intellectivam, res intimè & spiritualiter cognoscant, notanter dico intimè: cum non negandum sit ad Angelorum intellectionem certas requiri species, quas ex analogia quam inter animæ rationalis & intelligentiarum cognitionem intercedere, non male putant auctores, aliquo modo explicare possumus; hæc saltim observatâ cautelâ: ne eandem utrobiq; statuamus perfectionem; sed intelligentiis, præ anima nostra, eeu creaturis excellentioribus majorem circa species perfectionem tribuamus; non quidem infinitam quæ soli Deo propria; sed finitam & naturæ ipsarū debitam.

TH,V.

Postulat instituti nostri ratio ut paucis hac in thesi, alterum internum attributum, vim scilicet Volitivam Intelligentiae expouamus; Est autem voluntas Angelorum potentia appetitiva, qua Angeli possunt bona cognita persequi, mala vero averteri. Voluntas Angelorum insequitur ipsorum Intellectum: Nullus enim intellectus esse potest sine appetitu, quo id quod cognoscit, amet si bonum fuerit, aut aversetur si malum fuerit. Appetitus ille in Intelligentiis vocatur voluntas. Est ille appetitus non sensitivus hic enim ad substantium pertinet corpoream, sed est Intellectivus, qui æque in angelis sequitur intellectum sive potentiam cognoscentem atque in nobis appetitus rationalis rationem, & in animantibus irrationalibus appetitus sensitivus sensum. Sensitivus autem communi nomine vocatur appetitus, rationalis v. & Intellectualis, hoc loco voluntas. Est autem voluntas Angelorum libera & possunt ex se appetere quod placet, aut non appetere, unde est in angelis libertas arbitrii quam libere pro suo arbitratu & beneplacito agunt aut non agunt, prout iudicant aliquid faciendum aut omissendum. Hæc libertas in Angelis longè perfectior est quam in hominibus, eo quod natura Angelorum sit magis spiritualis & nulli materiæ alligata, nec corpori unita, secus vero se habet anima rationalis, quæ est in homine, hujus enim libertas ab affectibus sèpè obruitur, aut ad minimum debilitatur & inhibetur; Angelorum libertas non ita; sed prorsus Immunis est ab ejusmodi motibus & Affectibus corporalibus.

Modus volendi consistit in libertate, quæcunq; Intelligentia appetit, non coacte sed liberè appetit & diligit;

ligit ; non semper est in illis libertas contrarietatis ; quia boni non possunt agere malum , nec mali bonum, sed sufficit libertas contradictionis , agendi & non agendi. Liberi autem sunt Angeli (α) quoad actus Immanentes, quia liberè in & ex se volitionem & nolitionem unius eiusdemq; medii eliciunt. (β) quoad diversa media tanquam objecta , sic hoc medium vult, illud non vult quoad diversa effecta extrinseca , sic potentiam applicat ad efficiendum quod antea noluit vel destruendum quod voluit.

TH. VI.

Attributum externum est potentia , juxta quam Angeli quidquid volunt expedient facile ; & hæc potentia appellatur nonnullis activitas ; sermo autem hic non est de potentia activa, quæ intra Intelligentias permanet , sed de illa juxta quam ad extra agunt, unde & attributum extrinsecum describitur. Est autem objectum potentiae Angelicæ quidquid non repugnat. Unde sequitur potentiam illam non esse absolutam, nam non possunt omnia , possunt tamen plura quam omnes creature aliae. Facilius angelii edunt suas operationes quam homo, quia cæteris creaturis sunt perfectiores,

TH. VII.

Æviternitas est attributum externum quo angelii non ab æterno esse dicuntur, sed in ævo , ita ut habent initium, licet finem non sint habituri. Neq; obstat quod Intelligentiaz à Deo , si velit, possint annihilari, cum nondum ab intrinseco illos annihilari posse, hoc ipso probetur, id quod tamen ad negandam inessendo sine fine permanentiam necessario requiritur.

TH. VIII.

TH. VIII.

Alicubietas est attributum externum juxta quod Intelligentiae per substantialem & illocalem propinquitatem definitivè & impartibilitè sunt, totæ in spatio toto & totæ in qualibet ejus parte. Non locus, sed ubi intelligentiis rectè adsignatur, quia ille corporum, hic etiam spirituum esse potest, & est hoc ubi non indefinitum, sed definitum; illud n. soli Enti infinito acceptum ferendum. In loco igitur non sunt, cum non possint circumscribi localiter, quod proprium est corporum naturalium.

TH. IX.

Pluralitas seu multitudo est attributum externum, juxta quod natura Intelligentiae multiplicatur in pluribus numero individuis. Quod autem pluralitas Intelligentiarum ex lumine naturæ sit cognoscibilis, exinde constat quia ejus existentia jam est probata; & quamquam multitudo Intelligentiarum confusè ratione existentiaz cognoscatur, distinctè tamen de numeri certitudine nihil determinare possumus. Incertum igitur illum dicimus numerum nobisq; incognitum, non insensu solum comparato, quatenus nemini nostrum constat an plures sint Intelligentiaz quam homines, an pauciores, an æquali gaudeant numero, an secus; sed etiam absoluto, quotus enim & quantus iste sit numerus, nemo mortalium determinare Valet.

TH. X.

Diversitas seu varietas est externum attributum quo Intelligentiae inter se qualicunq; modo differre dicuntur. Quod diversitas in Angelis detur, liquet ex eorum

finitate & multitudine, variis item & diversis effectibus bonis & malis. Diversitas vero illa consideratur vel ratione numeri vel speciei, vel ratione qualitatis. De diversitate numericā dubium potest esse nullum, plures enim sunt Angelī & bene multi, ergo plura sunt individua angelorum, alii atq; alii, ergo numero diversi sunt. De diversitate Angelorum specifica dubium est, an scilicet species differant nec ne; ubi specificam differentiam probare quidem possumus, quoad possibilitatem, quia non datur repugnantia in natura Angelica, neq; ex parte Dei, qui plures species creare potuit; non tamen quoad actualitatem; quam relinquimus in medio. Diversitas angelorum ratione qualitatum satis nota est, nempe angelos esse vel bonos vel malos. Et quamquam hanc divisionem distinctè à scriptura hauriamus; tamen ut bene annotat D. Calovius Tom. 4. Syst. Theol. de Angelis in genere: Naturæ etiam lumine quadantenus constat, siquidem id ex effectis & operationibus eorum diversis colligatur.

Th. XI.

Breviter in superioribus de attributis aërum est, nunc agendum de operationibus Intelligentiarum in genere & in specie, quas mediantibus certis accidentibus edunt atq; efficiunt. Spiritus sunt potentes & insignem efficaciam agendi obtinent, quæ est qualitas ab essentia Angelorum diversa, unde varia effecta producunt pro varietate potentiarum quibus pollent.

Operatio Intelligentiæ est deductio potentiae in actum agendi, quæ sit non immediate per essentiam, sed per potentiam superadditam. Non quod Angelii organa corporea habeant, sed quatenus admittunt accidentia

ab essentia realiter distincta. Distinguitur hæc opera-
tio intelligentiarum in internam & externam, quia vel
operatio in ipsa Intelligentia essentia tanquam subiecto
recipitur, ut intellectio, volitio & motio, vel ad extra in
aliud transit, ut locutio, externa corporis commotio &c.

TH. XII.

Operatio interna Angelii est intellectio qua median-
te intellectu rerum naturam & proprietates cognoscit.
& quid alicubi verum aut falsum sit, exactè perspicit;
Intellectio angelica appellatur actus seu actio seu opera-
tio; non enim putandum est quasi esset ipsa essentia
Angelica. Mutabiles sunt intellectiones angelicæ & aug-
mentabiles, ubi tamen substantia angelorum in se est
manetq; immutabilis, necessum igitur est ut intellectio
angelorum sit aliud quid essentia Angelorum inhærens
& ab ipsa realiter diversum. Dicimus ergo quod sit ac-
cidens & actio ad prædicamentum actionis pertinens.
Objectum intellectionis angelicæ sunt res non simplici-
ter omnes, sed ab intelligentia cognoscibiles; modus
v. consistit in exacta & perfecta rerum cognitione, quæ
tamen non infinita est sed certis limitibus determinata.

TH. XIII.

Volitio est operatio Intelligentiæ interna à volun-
tate elicita, qua illa bonum quocunq; cognitum li-
berè appetit.

Modus volendi est liber & omnino spontaneus, vult
enim omnia quatenus sunt bona, ita ut inter ea nunc
velit hoc & non aliud, simulq; ad illud quod vult effi-
ciendum, vim agendi sua sponte applicet. Hinc nun-
quam aliquid ut malum appetit, sed semper sub ratio-
ne boni, licet apparenter talis quatenus ex accidente
accidit error.

TH. XIV.

TH. XIV.

Motio est interna Intelligentiæ operatio, per quam ea ab uno ad aliud & distinctim se convertit. Motio alias variatio ubi (non hic strictè & physicè accipitur, prout dicitur localis & corpori naturali tribuitur, quod de loco in locum se transfert,) sed latè & analogicè pro illâ variatione, qua angelus ab uno & se convertit in aliud sine successione in instanti, non secus ac lumen in momento transit aërem & est ubiq; in qua vis parte aëris sine motu successivo. Unde nec propriè de loco moventur in locum, cum in loco sint nullo, sed tantum & ubi varient. Hinc diverso respectu denominatur accessus angelicus vel recessus vel discessus, prout respectu certi spatii considerantur advenire aut abire.

TH. XV.

Locutio est operatio Intelligentiæ externa quâ aliis illa peculiari quodam modo internos suos conceptus liberè manifestat. Locutio (1) non abusive hic accipitur quatenus animalibus solet tribui, neq; (2) strictè in sensu physico quando homini tribuitur. Sed 3; analogicè & in sensu pneumatico, non quidem eminentè prout Deo attribuitur, sed finito & intelligentiis proprio, in quantum loqui non est præcise vocem aut sonum lingua efformare, sed manifestare alteri conceptus mentis; unde locutio hic sumitur pro qualicunque manifestatione, tum conceptus mentis, tum affectus voluntatis, voce affectus repurgata. Loquuntur ergo Angeli non quidem more humano, per vocis efformationem, licet nec voces illis planè denegemus, in assumptionis enim corporibus per voces & loqui possunt, & sæpe

sæpe locuti sunt ut notum est ex oraculis Ethnorum,
& ex sacra scriptura certissimè constat; sed more an-
gelico loqui dicuntur, sicut homo homini manifestat
suos conceptus per prolationem vocis, sic angelus an-
gelo per impressionem speciei Intelligibilis; hinc pa-
tet locutionem Angelorum formaliter consistere in im-
pressione speciei intelligibilis representantis actum in-
teriorum.

Objetum cui loquuntur angelii sunt Deus, intelligentiæ
aliæ & homines. Non uno ad omnes modo, sed
aliter cum Deo, aliter cum intelligentiis, aliter cum
hominibus loquuntur.

TH. XVI.

Mirabilis præterea est operatio intelligentiæ extera-
na, qua illa corpus aliquod ex uno loco in aliud tran-
sit. Motio hæc alieni corporis alias dicitur motio ex-
trinseca, neq; enim hæc cum interna motione quâ in-
telligentiam se liberè ab uno & ad aliud convertere
superius est dictum, venit confundenda. Hic autem est 1.
objetum mobile quod est corpus; testatur experientia
Dæmones interdum movisse cadavera. 2. Medium:
movet intelligentia corpus non immediate per substan-
tiam sed per potentiam ei superadditam.

TH. XVII.

Productio variarum rerum est operatio Intelligentiæ
externa per quam varia illa producit effecta, pro-
ductio variarum rerum fieri potest ab angelis; sed ob-
servandum: posse quidem angelos producere varia effe-
cta, verum multa non posse. Non enim possunt cre-
are seu ex nihilo quidquam producere, id n. solius Dei
est.

est, cum ad creationem requiratur Infinita potētia; quæ plane est independens in agendo. Ita vero se non habet angelorum vis, sed omnis illa facultas quæ in Angelis est, finita & dependens est; & è nihilo aliquid producere non sufficit. Ergo creare nequit. Idem judicandum de annihilatione, quæ similiter fieri nequit ab angelis, ut ut sint potentissimi ad res variè confundendas, vel etiam ad totum universum evertendum, si providentiaz divinæ non subiecti essent, in nihilum v. vel quicquam redigere non sufficiunt. Hinc etiam vera miracula edere nequeunt Angeli; licet enim sacerdotes producant inusitatos effectus & prodigiosos, non tamen sunt miracula, sed è causis naturalibus, occulto modoedu& effectus, qui nobis ob ignorantiam illarum causarum saltem videntur miraculosi. Intelligentiaz seu spiritus isti exactissimè sciunt naturales quaslibet rerum virtutes, materiaz etiam dispositionem, astrorum influ- xum & aspectus, illaq; omnia citissimè conjungere & applicare valent. Quod si faciant, inusitati nobis apparent effectus iiq; putantur miraculosi, cum tamen suas habeant causas naturales ex quibus vi & scientia spirituum erant producti; & hoc modo Dæmonum ope Magi edunt effectus prodigiosos. Hinc statuimus intelligentias 1. Non posse producere substantias & formas substantiales. 2. non posse substantialem & universalem mundi statum permutare & impedire. 3. Non posse unam speciem transmutare in aliam & 4. Non posse ex se & immediate colores, satores, odores & alias quæ dantur, qualitates materiales producere.

Th. XVIII.

Assumptio corporis est operatio externa Intelligen-
tiæ, qua illa nonnunquam sub specie visibili apparet, in
in corpore sibi accidentaliter unito. Angelos interdum
assumere corpora vel ex solis apparitionibus in iisdem fa-
ctis apparet. Circa quam assumptionem notamus. 1. Un-
nibile assumptum: illud dicitur corpus non fallax sed re-
vera tale, licet malos angelos mendaces saepe insultas &
obscenæ figuræ hominibus obiecere non negemus. De
bonis tamen hoc non admittendum. 2. quale sit illud
corpus: est autem illud formatum ex aëre condensato
admista ad colorum varietatem aquâ vel ex vaporibus
quæ vera quidem non habeant membra, externam ta-
men membrorum referant speciem. Observandum
tamen istam fabricationem non esse productionem ge-
nerativam, sed solum dispersi aëris congregationem,
& partium ejus actionumq; concurrentium conjunctio-
nem. Unde corpora istiusmodi ut congregando statim
efformantur, ita etiam dissipatis juncis, statim rursus
evanescunt. Ex quibus facile appareat quod corpus ab
intelligentia formatum atq; assumptum, non essentiali-
ter, sed accidentaliter tantum, à reliquo differat aëre.
Assumptionis a modus consistit in unione. Hæc non
fit στοιδῶς essentialiter & Physice, sicut anima unitur cor-
pori, neq; ὑπασταπῆς personaliter, ut λόγον carnem
assumisse humanam Sac. Scrip. docet, sed οὐδαπῆς
& οὐμβεβηκότως i.e. extraneè & accidentaliter, ita ut in-
telligentia se habeat per modum formæ assistentis dum
in corpore assumpto substantialiter existens, ut motor
in mobili, per illud assumptum repræsentatur eoq; tan-
quam instrumento ad se manifestandum utitur. Hæc

C

autem

autem unio iterum duobus fieri potest modis (α) ut intel-
ligentia tantum sit in corpore , aut in eo aliquid agat ,
sicut Cacodæmones sunt in obsecris & in iis loqvuntur,
(β) ut non tantum existat in aliquo corpore realiter, sed
quoq; ad apparitionem utatur. Et talis est hujus loci
propria ac cum assumptione corporis coincidit. Hæc sunt
quaꝝ pro instituti ratione de spirituum finitorum natu-
ra, ac operationibus in Chartam conjicere & typis vulga-
re voluimus. Tu a. Candide & benevole Lector singula
in meliorem interpretare partem & benè lou-
gumque Vale !

*Soli Deo sit gloria in nunquam terminanda se-
cula ! A.*

Ad

Prestantissimum Virum - Juvenem ,

Dn, JOHANNEM Rodde Calmariensem ,
Philosophiæ Candidatum perelegantem ,

Pro Gradu de Intelligentiis , felicitè disputantem :

*celica fortunæ victrix sapientia sola
Bigenerem scalam , polcit & hosce
gradus ,
Illi adscendat per quos genuinus a-
lumnus :*

*Dispiciet falsum , vera tenenda sciet .
Comprobat hoc Tua Rodde solers industria nonne ?
Ergo parant Musæ laurea ferta Tibi .*

*Occupatus misit
E L I A S Liliandz
Med. Doct. & Prof.
Acad. p. t. Rect.*

JOANNES RODDE C.

Avayegamuan?ōμεν
Dei CORDE, ANNOS!

NNOS felices precor en tibi docte JOANNES,
CORDE DEI scriptos, R ODDE, putante
beni!

Voto hocce elegiaco, Humanissimum Dn. Candida-
tum Philosophiae, amicum per dilectum, itineri
accinctum in patriam, prosequi voluit

E N E V A L D . S V E N .

Q.G.A.SS.Th.Doct.Prof.

Prim. & Past. Aboënsis.

Ad Virum Juvenem, cum Politioris Doctrina, tum Morum
commodissimorum,

Dn. J O H A N N E M Rodde Calm:

De Intelligentiis seu Spiritibus finitis egregie differen-
tem, Amicum & commilitem meum sine fuco
dilectum.

S C H E D I A S M A .

A Ternum, præter, Numen quod cuncta gu-
bernat,

Terrigenæ ac animam, Spiritus est alius;
Lumine Naturæ, ritè, existentia cuius,
Nobis perspecta est, cognita facta simul.

Quæ fusè monstrat Tua dissertatio præsens,
Spirituum ingenium quæ docet & retegit.

In tantis cœptis vehementer Gratulor ergo

Rodde tibi ; capias præmia digna ! Vale !

Dab. præ properè Aboæ

pridie diei Georgii

Anni 1684.

Quod lubens meritos scripsit
SIMON ZAEPD Ab.
Met. & Log. Prof. Ord.

Mensis, qui vario, depingit, gramine terram;
Rodde/ Magisterii, dat tibi nomen ovans!
Majes si vernans jam vestit floribus agros,
Tu pariter patriam flore rigas Sophies,
Utere tu titulis, ac nomine ritè Magistri
Quos tribuit merito Musa novena. Vale!

P E T R U S B E R G I U S Wex-Smol.

Ardalidum Custos, Cyllenia Candida proles
JOHANNES, Patriæ, gloria rara, tuæ,
Nunc labor & virtus meritos producere honores
Tí satagunt, ergò præmia digna Cape.
Bina hinc non multum distantia fana togata.
Gens habuit, veterum ceu monumenta probant,
Virtuti primum, sacrum, pariterq; labore
Contiguum tamen huic alterum honoris erat,
Nec nisi per fanum virtutis adire licebat
Limen honoris, at hæc quid pia fana volunt
Scilicet & labor & studium præcedit honorem.
Nec pede mox segni Concomitatur honor.
Horrida nec Bellona suos dimittit Alumnos
Gnavos, absq; omni nominis Encomio
Miles nec miles nisi militet acriter armis
Nec nisi qui certat digna *Bægæa* capit.
Sic etiam assidue certanti in palladis arce
Jure Magisterii nomen honorq; datu.
Haud tua frustratis cantare Encomia verbis
Incipiam, docet hæc pagina docta satis.
Hoc saltem voveo, velit ipse Diespiter alme,
Egregiis studiis vela secunda dare!
Hæc Carmina, in Honorem Peregrinii Dn. Candidati,
Ex tempore apud Typographum, erexit.
MATTH. MARTINIUS.

